

A. R. R. S. / V. V. V. V. V.

~~XVII. fejezet~~
XVII. fejezet magyar tudósok levelei.

Ezen levelek közt 15 darabot találtam Kazánk tudós
tól írott vagy hozzájuk írásokat, melyek közül a Gyula
Leffár 8 darab levelezését ~~Gyula~~ az ő történelmi folijegye
seivel együtt a m. tud. Akadémia legközelebb fogja kiadni,
a többiek pedig ezennel ~~adom~~ közlöm.

Legérősebb és legtanulmányosabb eszel közt Báthori
Zigmund erd. fejedlem udvari orvosának, a classicus műveltségű
és korában nagy hírű latin költőnek, a Hója vesztelméről szóló magyar
historiás ének szerzőjének, levelezése (1-171. sz.). Látható Baranyai
Dezsi Jánoshoz 1596. első feleiben írt leveleiből, hogy a bázsgó
catholicus Hunyadi mily szíves részvétet vigelvetik a magyar-
[Hunyadi Ferencnek] barát vár

váratlan helyi ref. iskola tanára Baranyai Dezi János felfedezte, hogy a háborúk vihara által károsított Erdélyből költöztek ki, s vonja magát a nagy műveltségű katolyi Miskolc felső-magyarországi főúr pártfogása alá, minthogy ő már a legzweibberben ajánlotta. Deziről eleve adott válassza pedig nem csak több érdekes adatot szolgáltat életére, hanem azt is kétségtelenül teszi, hogy az ő mintegy öt év alatt öfsteint magyar történelmi 1596-ban, midőn az István Thori Trigmon fejedelmnek bemutatatta és fölajánlotta, ekkor semmi jutalmatasként bár jól elismerésben sem részesült, teljesen képen volt. Látnak e válszból, hogy az elkecserezt Dezi Hunyadi Ferenc tanácsa nyomán komolyan el volt határozva, hogy Erdélyt elhagyja s Magyarországra költözik, mely frándelát azonban végre nem hajtotta. Az ezen levélre egykorú jegyzetéből tanuljuk meg, hogy a jeles tudósunk 1600-ban távozott meg s már 1601-ben elhalt. Ki kell még emelnem e levelek körüli Hunyadi Ferencnek 1594. tavaszán a pápához írt levelét, mely bizonyítja, hogy a fejedelem ezen nagy sudományi udvari orvosa a Bátkori Trigmon és Rudolf császár előtt a frent fröh öftronterésre folyó tatár albudorásolban tevékeny szerepet vitt, s az ügyben a pápa bírálatát ~~működött~~, hi előt ez igen könnyű ügyben igaz barafiumi érzéssel s öfrintén nyilatkozott.

Kassai David Sigmundnak, a gyuláfejeiári iskolai nagykövér
tanárának, Kovácsócri Farkasnak írt levelei (VIII-X. sz.) vala,
mint életpályájára ugy gondolkodásmodjára érdekes világos vetnek.
László, hogy ő a tanári pályára keskeny megünva, attól félre vonulni
meghárastoni s papi pályára készült, s éppen ezért pártfogójától
írta

évi jégelyes vagy bizonyos állandó jövedelmet kért. E frankföldi
ban azonban aligka boldogult; mert, mint az egyik levelére
 tett egy horú oldaljegyzet bizonyítja, már 1586-ban Gyula Fejér
várát pestisben elhalt. *)

A többi levelek is többé kevésbé érdekes, eddig ismeretlen adatokkal szolgálhatnak több XVII. századi tudósunk életéről, s általában azon kor műveltségi viszonyainak ismeretéről. Hazai ~~szépirod.~~ tudományosságunk s műveltségünk történelmének írója e levelekben igen jól fölhasználható adatot fog találni, melyek eddigi tudásunk hézagait pótolják, s XVII. századi több jeles tudósnak gondolkozásait, jellemét az eddiginél tisztebb világításban tüntetik föl.

*1) Haskai David Sigmondnal Gyulai Bátkó és Kovácsócri Jánoshoz
*12) beleértve a két levelet magyar fordításban közölte Károlyi
Arpad Péterovich. 1877. 876-879. l., ki tévedve gondolja őt "megérte
ismeretlen" magyar-latin hűbörök. Jly című munkája: Consolatio Davidis
Sigmundi Cassobrensis seu Dialogus, quo praesens Transylvaniae fuorum
morbo dolentes consolatur. Claudiopolis 1584. 4. megvan a m.v.
Teljes hűbörök.